

Q2

26

Kwartaal- verslag

OVER ONS

Erfgoed

De provincie Utrecht is rijk aan erfgoed. Denk aan de Hollandse Waterlinies en de Romeinse Limes. Beiden zijn niet voor niets door UNESCO aangewezen als werelderfgoed.

In de provincie Utrecht bevinden zich bovendien ongelooflijk veel kastelen, buitenplaatsen, kerken, molens en andere belangwekkende monumenten.

Ook tradities en gebruiken vallen onder de noemer erfgoed. Denk aan kledendrachten, dialecten en andere vormen van immaterieel erfgoed.

Erfgoededucatie

Jong geleerd is oud gedaan en dat geldt zeker voor erfgoed en erfgoedonderwijs. Landschap Erfgoed Utrecht is al jaren hofleverancier van onderwijsprogramma's op het gebied van erfgoed.

Via het Cultuurprogramma van onze partner Kunst Centraal bereiken we zo'n 70 procent van alle basisscholen in de provincie met erfgoededucatie.

We zijn er erg op gepitst om scholen te koppelen aan lokale erfgoedorganisaties. Zo verbinden we de jeugd met het erfgoed in hun eigen omgeving.

Natuur en landschap

Natuur en landschap staan onder druk in de provincie Utrecht. Op verschillende manieren dragen we bij aan het behoud, herstel en ontwikkeling van onze groene omgeving.

We werken samen met andere groene organisaties aan projecten. Samen met vrijwilligers brengen we de conditie van het landschap in kaart. Deze vrijwilligers ondersteunen we met cursussen, bijeenkomsten en advies op de terreinen van landschapsbeheer, weidevogelbescherming, Klompenpaden, vakkennis en veiligheid.

VOORWOORD

Voor u ligt het kwartaalbericht van het tweede kwartaal van 2026. Het hoogtepunt van deze periode was de zesde Utrechtse Erfgoeddag op 7 mei in het Academiegebouw van de Universiteit Utrecht, met als thema de bindende kracht van erfgoed. Sprekers, studenten en publiek gingen die middag met elkaar in gesprek en aan het eind ging de Utrechtse Erfgoedprijs 2026 naar De emigratie generatie. Dat bewijst maar weer dat verhalen over erfgoed mensen blijven samenbrengen.

Ook op het gebied van erfgoededucatie gebeurde er veel. Leerlingen van de Griftschool kregen een rondleiding door de Grebbelinie van hun eigen klasgenoot, leerlingen van de Utrechtse Heuvelrug staken de smederij aan bij Werkplaats de Smidse en leerlingen uit Bunnik knipten hun eigen landschap in Landhuis Oud Amelisweerd. Op 8 april spraken we tijdens Vuur voor Cultuur met meer dan honderd leerkrachten over erfgoed als spiegel van de samenleving. Diezelfde maand vierden we dat Dorien Wijstma twintig jaar met hart en ziel aan erfgoededucatie werkt.

In het landschap zetten we een grote stap voor de wilde bij met de Hollandse Bijenlinie en stonden we tijdens het Groen aan de Buurt Festival met 150 initiatiefnemers stil bij negen jaar groene buurtprojecten. Dat dit allemaal kan, is te danken aan onze vrijwilligers en aan partners als de provincie Utrecht, Sopra Steria en Universiteit Utrecht, met wie we dit kwartaal opnieuw de samenwerking bevestigden. Met die steun in de rug kijken we vooruit naar een derde kwartaal vol nieuwe verhalen.

Hein Pasma,
directeur Landschap Erfgoed Utrecht

Bij de aanleg van de gasfabriek in Utrecht kwam deze netverzwaarder uit de grond. Het dateert uit de vroege middeleeuwen (5e tot 12e eeuw). Op Verhaal van Utrecht schreef archeoloog Daniël Saveur (Landschap Erfgoed Utrecht) er een verhaal over. Bron: PAN/PUG-collectie.

Erfgoed

Utrechtse Erfgoeddag 2026

Je ziet hier een korte foto-impressie van de zesde Utrechtse Erfgoeddag die op donderdag 7 mei plaatsvond in het Academieggebouw van Universiteit Utrecht. Het thema van deze editie was 'De bindende kracht van erfgoed. Van Unesco werelderfgoed naar Faro'. Verschillende sprekers deelden hun ervaringen en visie met het publiek. Ook presenteerden studenten van de HKU hun korte film 'Onheil in de polder' over een boerengezin dat bij de mobilisatie van 1870 hun boerderij moest verlaten.

Het publiek mocht kiezen uit de drie finalisten van de Utrechtse Erfgoedprijs 2026. 'De emigratie generatie' werd tot winnaar gekozen. De prijs werd uitgereikt door gedeputeerde Rob van Muilekom (Provincie Utrecht) en directeur Hein Pasman (Landschap Erfgoed Utrecht).

De Utrechtse Erfgoeddag is een initiatief van Landschap Erfgoed Utrecht en Universiteit Utrecht. De volgende editie is op donderdag 27 mei 2027. Zie utrechtse-erfgoeddag.nl voor meer informatie.

Aardewerk in de Middeleeuwen

In Museum Hoge Woerd volgden vrijwilligers de cursus aardewerk uit de middeleeuwen en de nieuwe tijd. De cursus werd gegeven door Anniek ten Hove (Hogeschool Saxion) en was in no-time vol.

Nationale Archeologiedagen 2026

Zonder twijfel waren het de warmste Nationale Archeologiedagen ooit. Maar ondanks de tropische temperaturen werden de activiteiten goed bezocht. Veel enthousiaste archeologieliefhebbers trotseerden de hitte om deel te nemen aan rondleidingen, opgravingen, lezingen, tentoonstellingen en andere activiteiten. Het was mooi om te zien hoeveel belangstelling er is voor het archeologische verleden van de provincie Utrecht en hoeveel bevlogen vrijwilligers, professionals en organisaties zich inzetten om dit erfgoed toegankelijk te maken. Wij zijn er trots op dat wij hen mogen ondersteunen bij hun dagelijkse werk.

Iedereen heeft een verhaal

Iedereen heeft een verhaal. Ook voor immaterieel erfgoedgemeenschappen is het vertellen ervan belangrijk. Voor erkenning, aandacht en het laten bestaan, het levend houden.

In juni was de verhalenworkshop voor immaterieel erfgoedgemeenschappen in de provincie Utrecht. Met een mooie opkomst leerden de deelnemers hun verhaal te vertellen; duidelijk, compact en met impact.

De verhalenworkshop was een samenwerking met Evert van der Veen van Queer U Stories en Jaap Berens van der Steege van het Middeleeuws Erf De Bergkamp bij Het Groene Huis in Amersfoort waar de workshop ook plaatsvond. Een prachtige locatie met een mooi verhaal.

Wil jij het verhaal van jouw traditie, viering, ambacht, gemeenschap of lokaal product vertellen? Sluit je aan bij het netwerk immaterieel erfgoed Utrecht.

In memoriam Annelies Jordens (1945-2026)

Op zondag 19 april overleed Annelies Jordens. Als een van de eerste museumconsulenten van Nederland was zij vanaf 1976 actief voor musea in de provincie Utrecht en legde zij de basis voor het Erfgoedhuis Utrecht.

Wat begon als eenpersoonsbureau in de Stadsschouwburg Utrecht groeide uit tot de Stichting Ondersteuning Musea, die later opging in de Federatie Stichts Cultureel Erfgoed aan de Mariaplaats. Annelies werd directeur en bouwde dit uit tot het eerste Erfgoedhuis van Nederland. In 2007 fuseerde het Erfgoedhuis met Landschapsbeleid Utrecht tot Landschap Erfgoed Utrecht.

Ook landelijk en internationaal speelde Annelies Jordens een centrale rol. Ze was jarenlang voorzitter van het Landelijk Contact van Museumconsulenten (LCM) en een spil in de samenwerking met Vlaanderen en de EMAC-congressen. Onder haar leiding ontstond het baanbrekende MusIP (Museum Inventarisatie Project), dat dankzij het ministerie van OCW landelijk werd uitgerold. Daaruit kwam Collectie Utrecht voort, de eerste website die het erfgoed van een provincie in woord en beeld beschreef.

Haar blik reikte verder dan de musea alleen: zij dacht erfgoedbreed, met aandacht voor landschap, educatie en marketing.

Annelies was onbevooroordeeld, stond open voor iedereen en gaf collega's de ruimte om zich te ontwikkelen. Ze was dol op water en een fervent zeilster. Op haar overlijdensbericht stond: 'We kunnen de wind niet veranderen, maar wel de stand van de zeilen.' Zo was zij: altijd in staat de zeilen bij te zetten. Haar fundament draagt nog dagelijks bij aan de advisering van musea en veel meer.

Erfgood- educatie

Dorein Wijkstra 20 jaar in dienst

Dorien Wijkstra is twintig jaar in dienst! Begonnen bij het toenmalige Erfgoedhuis Utrecht, werkt ze nog steeds met hart en ziel aan erfgoededucatie. Dankzij Dorien weten leerkrachten en leerlingen van het basis- en middelbare onderwijs in de provincie Utrecht meer over erfgoed en hun omgeving.

Grebbelinie in het vizier

Een bijzonder bezoek aan museum Grebbelinie in het Vizier in Woudenberg. In mei kregen leerlingen van groep 8 van de Griftschool uit Woudenberg een rondleiding van hun eigen klasgenoot: junior-vrijwilliger Quinten. Samen met zijn vader, eveneens vrijwilliger bij het museum, bekeken de kinderen de loopgraaf, de uitkijkpost en de kazemat. Ze hoorden over de mobilisatie, inundatie, inkwartiering en evacuatie.

Dankzij de Stichting Grebbelinie in het Vizier en haar geweldige vrijwilligers blijven deze verhalen levend.

Deze les over de Grebbelinie maakt onderdeel uit van het Cultuurprogramma en is ontwikkeld in samenwerking met Kunst Centraal.

Geknipt voor de kunst

Leerlingen van groep 7 en 8 van de Camminghaschool uit Bunnik leerden in Landhuis Oud Amelisweerd over het bijzondere Chinese en Hollandse behang. In het kader van het Cultuurprogramma project 'Geknipt voor de kunst?' bezochten ze het landhuis waar ze onder begeleiding van Eline Janssens ook zelf aan de slag gingen met papier. De leerlingen werkten aan knipkunst met als opdracht: creëer een wereld van landschap en dier.

Vuur voor Cultuur

Dorien Wijstma weet hoe je erfgoed kunt laten zien en ervaren als spiegel van de samenleving. Tijdens Vuur voor Cultuur, een bijeenkomst op 8 april met meer dan honderd leerkrachten uit het onderwijs en culturele partners, verzorgde ze workshops.

Erfgoed is veel meer dan historische bronnen; het gaat over nu, over wij als mens, over betekenis geven, emoties en belangen. Met aandacht voor verschillende perspectieven, meerstemmigheid en gelijkwaardigheid.

Andere sprekers tijdens Vuur voor Cultuur waren Diana Bachour en Pien de Meijer. Diana vertelde hoe ze door kunst tijdens haar inburgertijd zichzelf kon zijn en laten zien. Pien sprak over de perspectieven voor burgerschap, 'ik, jij en de wereld' en de rol van cultuur. Een bijeenkomst samen met Kunst Centraal.

Leerlingen en rondleiden

Hoe sluit je het beste aan bij de leerlingen van een schoolklas? Wat kun je als vrijwilliger doen om leerlingen actief te betrekken bij je rondleiding? Tijdens de training 'Van Rondleiden naar Begeleiden' inspireerden Dorien Wijstma en Marlies Nijkamp de deelnemende Utrechtse erfgoedvrijwilligers.

Deze training 'Van Rondleiden naar Begeleiden' werd ontwikkeld door Erfgoed Gelderland en Jolijn Rietbergen.

100 jaar geleden

Wat was hier 100 jaar geleden? Wat is er nu en wat zou er over 100 jaar zijn? Mooie vragen die passen bij het 100-jarig bestaan van de school De Werkplaats Kindergemeenschap uit Bilthoven. De school viert dit jubileum onder andere met het educatieprogramma 'Groene Toekomstmakers'.

Dorien Wijstma (Landschap Erfgoed Utrecht) en Nienke van den Berg (Studio Raap) gaven lessen erfgoed en buitenonderwijs aan leerkrachten en leerlingen.

Het Vuur van de Smid

Tijdens het project 'Het Vuur van de Smid' ontdekten de leerlingen van groep 7 en 8 uit de Utrechtse Heuvelrug het ambacht van de smid. Ze brachten een bezoek aan Werkplaats de Smidse en mochten ervaren hoe het is om te smeden. Dat bleek wat zwaarder, maar ook leuker, dan verwacht! Dit Cultuurprogramma project ontwikkelden we samen met Kunst Centraal.

Natuur & landschap

Ontdek de 10 leukste bestuivers van de Hollandse Waterlinies!

Wist je dat de forten van de Hollandse Waterlinies niet alleen bijzondere cultuurhistorische monumenten zijn, maar ook een belangrijke leefomgeving voor wilde bijen en andere bestuivers? Samen met EIS Kenniscentrum voor Insecten werken we aan de Hollandse Bijenlinie, het grootste bijenlandschapsproject van de provincie Utrecht.

Om jong en oud kennis te laten maken met deze onmisbare insecten, hebben we het boekje 'De 10 leukste bestuivers van de Hollandse Waterlinies' uitgebracht.

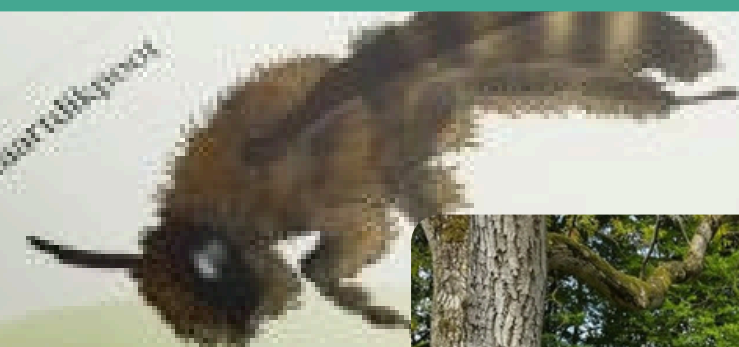
Gratis verkrijgbaar bij de forten van de Hollandse Waterlinies in Utrecht.

Katten *Mantis religiosa*

Lang geleden, op de 10e eeuw, was de katte een van de belangrijkste insecten van de tijd. Het was een van de weinige insecten die niet alleen in de natuur, maar ook in de huizen van de mens voorkwam. De katte was een van de weinige insecten die niet alleen in de natuur, maar ook in de huizen van de mens voorkwam. De katte was een van de weinige insecten die niet alleen in de natuur, maar ook in de huizen van de mens voorkwam.

Bij slecht weer zoeken de
mantisjes elkaar op en vormen
groepen op de bloemen.

Kortstuurvlieg *Eristalis tenax*

Groen aan de Buurt Festival: 'dat het effect ook de komende 90 jaar doorzet'

Op 17 april kwamen maar liefst 150 bewonersinitiatieven, ambtenaren en groene professionals samen in de Metaal Kathedraal in Utrecht. Ze vierden o.a. dat Groen aan de Buurt negen jaar bestaat. Onder een stralende lentezon was er een open en nieuwsgierige sfeer met volop ruimte voor ontmoeting en uitwisseling. Het festival is een samenwerking van IVN Utrecht, Natuur en Milieufederatie Utrecht en Landschap Erfgoed Utrecht. Een [impressie van de dag](#) is online te bekijken.

Weidevogels

Welke weidevogel vijand is dit? Een das, vos of marter... Jerry Lust (Landschap Noord-Holland) nam weidevogel-vrijwilligers uit de provincie Utrecht mee in de fascinerende wereld van predatie. Tijdens de cursusavond wisselden theorie en praktijk elkaar af. De vrijwilligers kregen een schat aan nieuwe kennis én een scherp oog op voor het herkennen van sporen.

Wandelroutenetwerk

In april was de startbijeenkomst van de controle van het nieuwe wandelroutenetwerk in het oostelijk deel van de provincie Utrecht. Ruim veertig vrijwilligers van Landschap Erfgoed Utrecht, Wandelnet en Utrechts Landschap namen deel aan de bijeenkomst waarin het projectteam en Routebureau Utrecht hen informeerden over de aanpak.

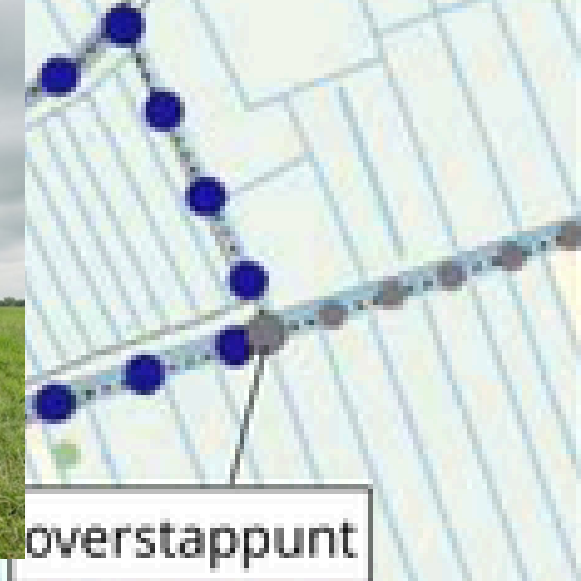
Nieuw leven in de voormalige hofuin bij de Hof van Brederode in Vianen. De deelnemers aan de Bijzondere Buitendag zorgden ervoor in april. Aan de hand van een historische kaart werd er uitgemeten en ingezaaid. De deelnemers hoorden ook over de geschiedenis van deze bijzondere plek. Als bedankje voor het harde werk kregen zij na afloop zaden mee. Meer informatie over de hofuin op <https://www.hofvanbrederodevianen.nl/>

Benedeneindsepad

Ontdek het prachtige gebied van de Lopikerwaard. Wandelen door een waterrijk natuurgebied en een cultuurhistorisch agrarisch landschap.

benedeneindsepad

Deze route voert door het grensgebied van Lopik, Montfoort en Oudewater. Je wandelt door een cultuurhistorisch landschap waarin alles om water draait. Hier en daar kan het drassig zijn, maar dat is juist de charme van Klompenpaden. Je maakt gebruik van smalle planken over sloten, een trekpontje over de wetering en vanaf het uitkijkpunt bij Willeskop heb je ruim zicht op de natuurplassen. In de weilanden kun je vooral ook hazen en watervogels waarnemen. Heb je trek gekregen na het wandelen? Dan kun je terecht bij pannenkoekenhuis Midden Op 't Landt in Benschop. Er is ook een **Benedeneindsepad KIDS**.

Business development & partnerrelaties

KWS Infra verzorgt uitje bewoners Gastenhuis Vleuten

Altijd blijven leren, nieuwe dingen horen en meer te weten komen over je omgeving. En dan vooral over erfgoed! Dat vinden wij als Landschap Erfgoed Utrecht natuurlijk belangrijk. Onze partner KWS Infra vindt dat ook. Zij nodigde daarom bewoners van het Gastenhuis uit Vleuten uit voor een bezoek aan de Pyramide van Austerlitz. Vrijwilliger Gert Lamers vertelde er over de historie van het monument.

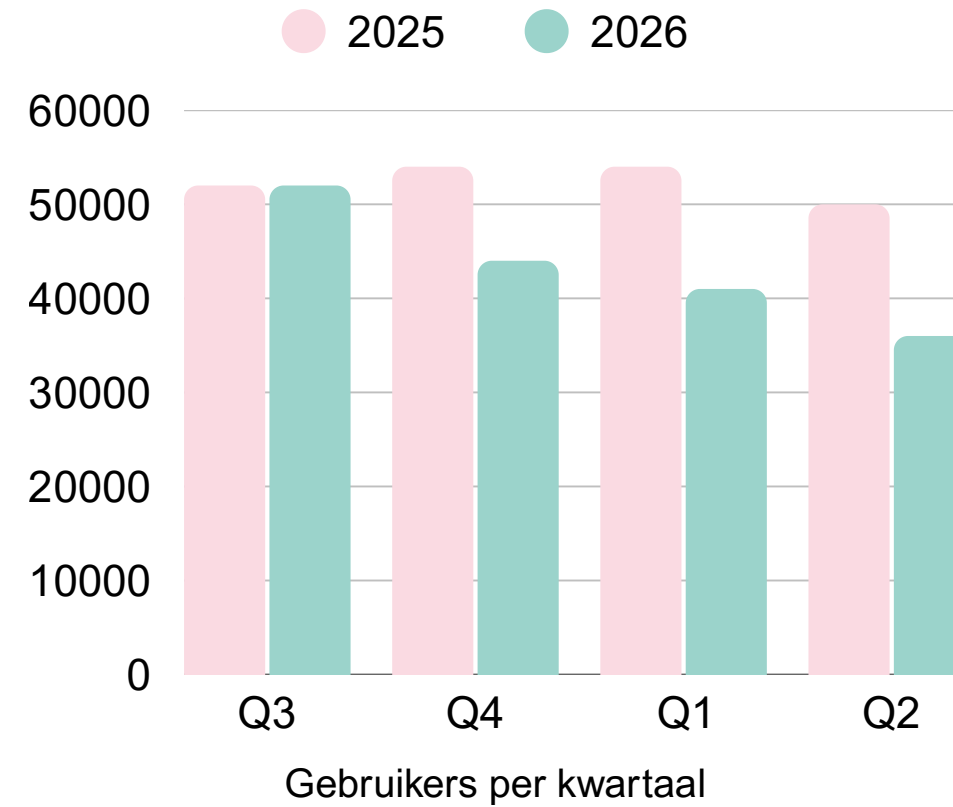
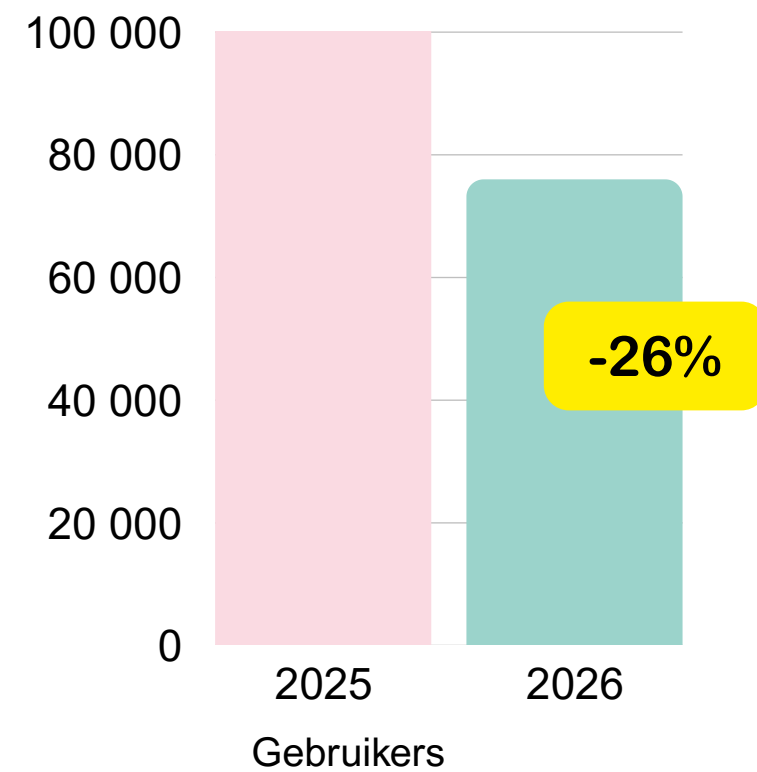

Samenwerking Sopra Steria

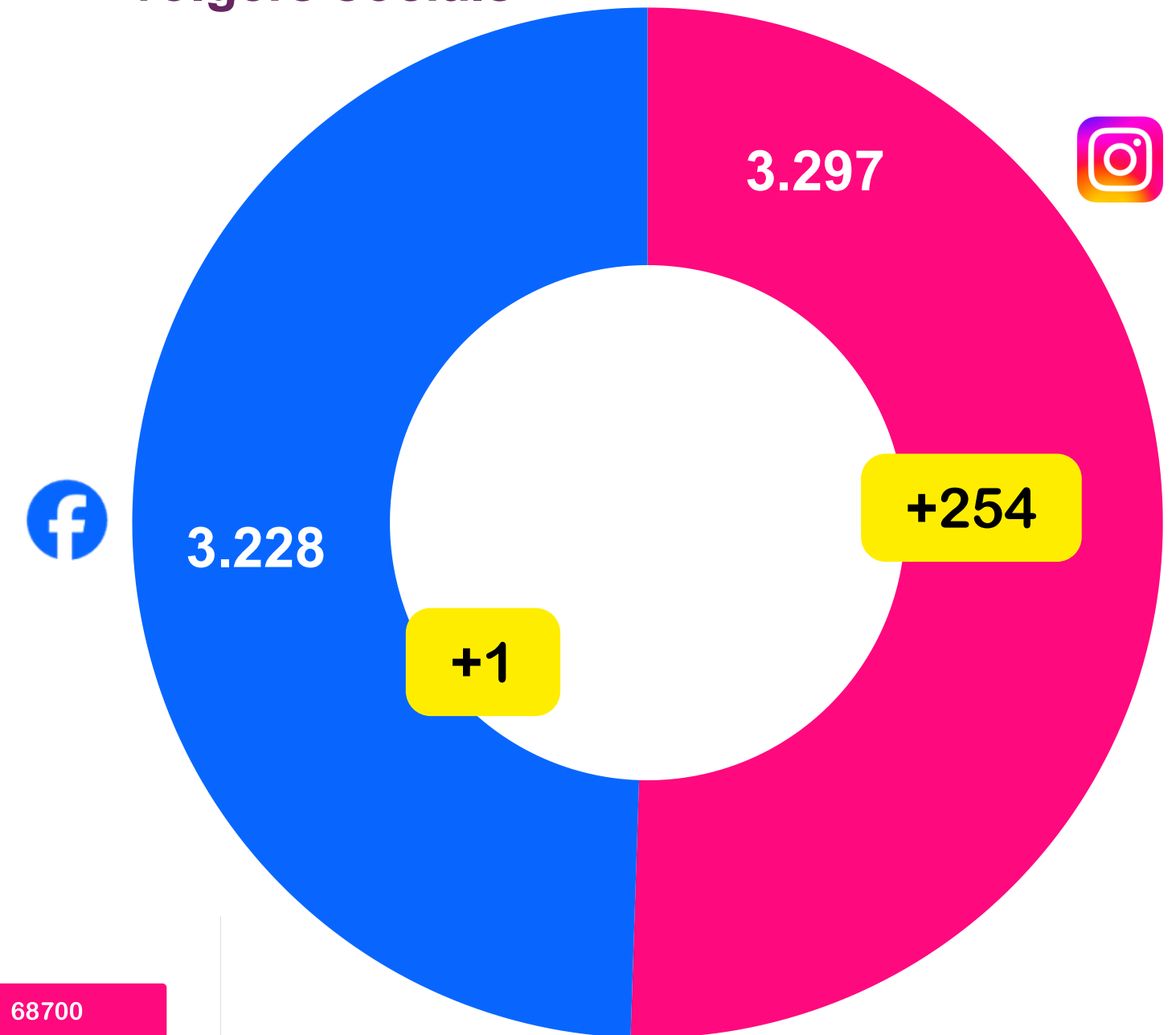
Donderdag 9 april spraken Edwin Jansen (COO Sopra Steria Nederland) en Hein Pasman (directeur van Landschap Erfgoed Utrecht) af om te blijven samenwerken. SopraSteria is al sinds 2020 partner van Landschap Erfgoed Utrecht en ondersteunt de organisatie op het gebied van IT en consultancy. SopraSteria is een perfecte partner omdat zij duurzaamheid, technologie en maatschappelijke verantwoordelijkheid (CSR) combineert.

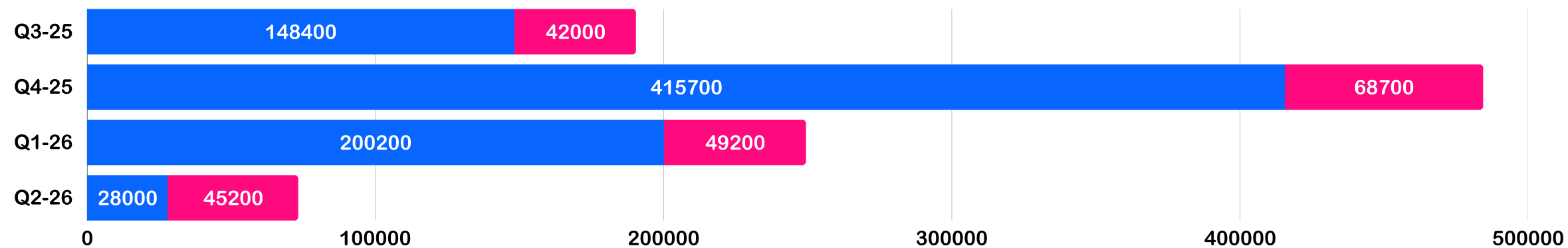
websitebezoek

volgers socials

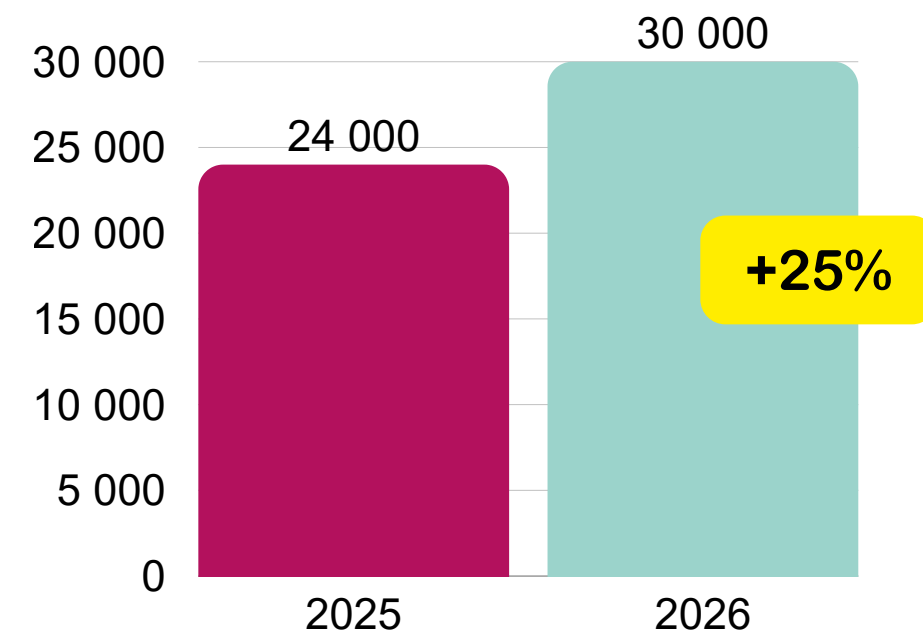

weergave FB en Instagram (berichten, verhalen, reels etc.)

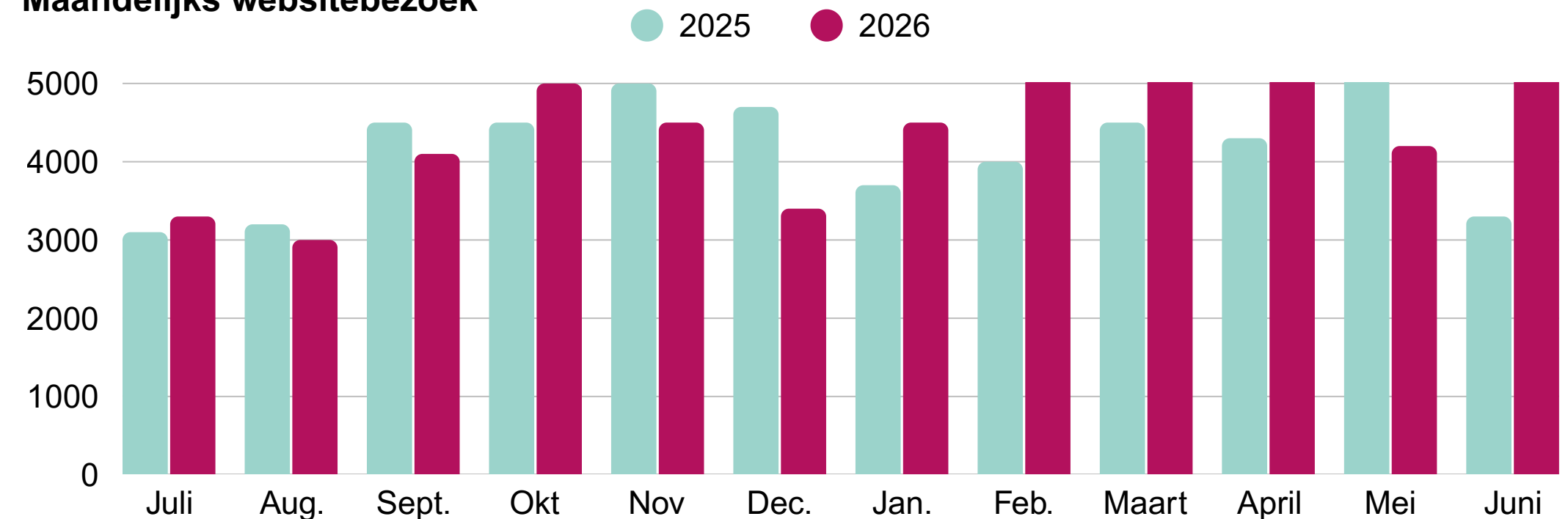

Landschap Erfgoed Utrecht

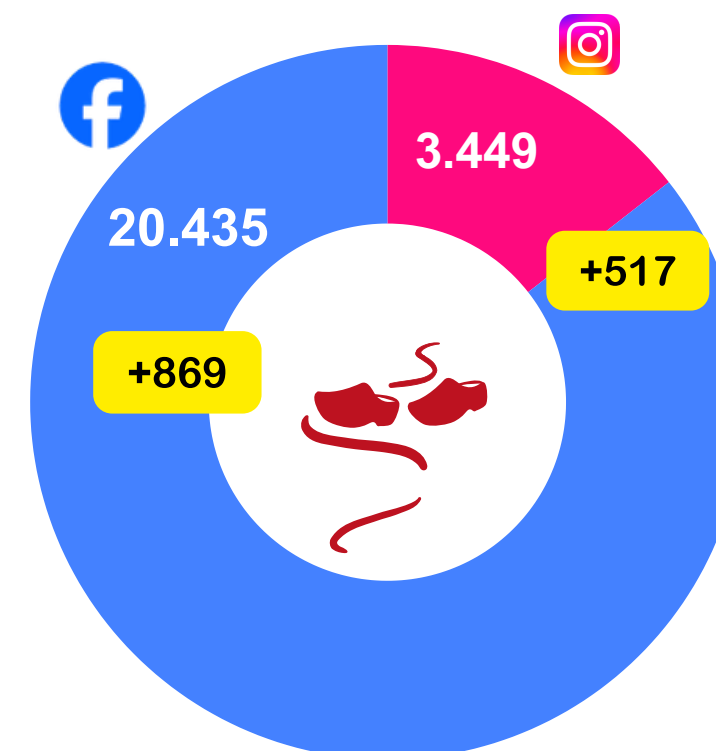
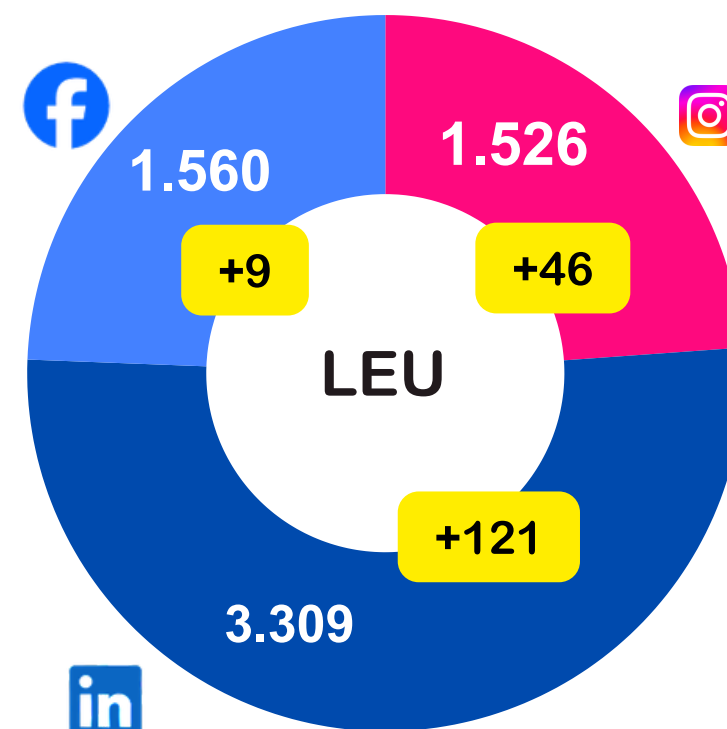
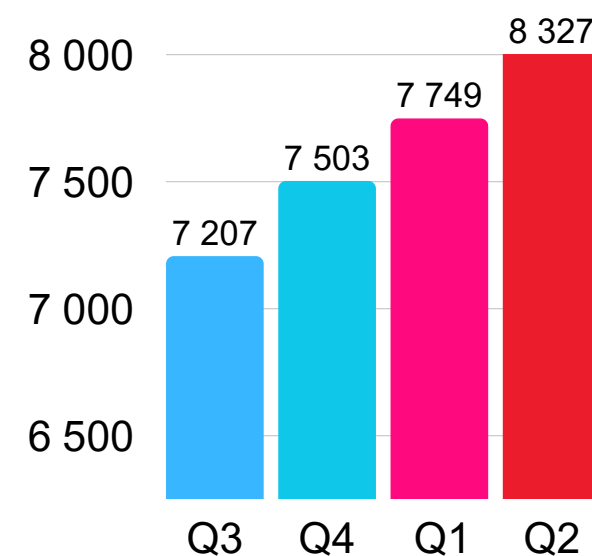
Aantal websitebezoekers 1e 6 maanden

Maandelijks websitebezoek

Nieuwsbriefabonnees

Landschap+ Erfgoed Utrecht

Het is jouw wereld